

УДК 330.341.1:338.43.01(477)

**ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ****Горбань С.Ф., к.т.н.***E-mail: sv_gorban@mail.ru***Чумак О.В.***E-mail: el_chumak@ukr.net**Запорізький національний технічний університет*

Стаття присвячена аналізу сучасного стану інноваційного розвитку сільськогосподарського сектору економіки України. Досліджено проблеми переведення даного сектору на інноваційну модель функціонування та перетворення його на одну із основних бюджетоутворюючих галузей національної економіки. Зазначено чинники, що стримують розвиток сільського господарства на інноваційній основі. Метою дослідження було визначення шляхів і перспектив розвитку інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки. Виділено галузевий, інфраструктурний, природно-ресурсний, експортний, екологічний та комплексний підходи щодо ефективного використання інноваційного потенціалу регіонів. Визначено, що перспективним напрямом переведення вітчизняного сільського господарства на інноваційну основу є застосування кластерного підходу. Обґрунтована також необхідність впровадження нових організаційних форм підприємництва на селі. Наголошено, що одним із перспективних напрямів інноваційного розвитку сільських територій може стати розвиток в регіонах країни агротуризму, рекреаційної сфери, сфери обслуговування, транспортної логістики, легкої промисловості, виробництв з переробки сільськогосподарської продукції. Запропоновано шляхи удосконалення державної та регіональної інноваційної політики щодо розвитку підприємництва і реалізації інноваційних бізнес проектів на сільських територіях.

Ключові слова: сільське господарство, інноваційна модель розвитку, кластерний підхід, організаційні форми підприємництва, державна та регіональна інноваційна політика

UDC330.341.1:338.43.01(477)

**WAYS OF PROVISION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE
AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE'S ECONOMY****Gorban S.F., PhD in Engineering***E-mail: sv_gorban@mail.ru***Chumak O.V.***E-mail: el_chumak@ukr.net**Zaporizhzhia National Technical University*

This article analyzes the current state of innovative development of the agricultural sector of Ukraine's economy. The problems of conversion of this sector into the

innovative operating model and turning it into one of the main branches, filling the budget of the national economy, are studied. The factors that hinder the development of agriculture on the innovative basis are marked. The aim of the study is to identify the ways and prospects of development of innovative activity in the agricultural sector. The industrial, infrastructure, natural-resources, export, environmental and integrated approaches of effective use of innovative potential of the regions are distinguished. The prospective direction of conversion of domestic agriculture on the innovative basis is the use of the cluster approach. The need for the new organizational forms of business in rural areas is also justified. One of the perspective directions of innovative development of rural areas may be the development of agro-tourism, recreational sector, service sector, transport logistics, light industry and manufactures for the processing of agricultural products in these regions. The ways to improve national and regional innovative policy of the development and implementation of innovative enterprise business projects in rural areas are proposed.

Keywords: agriculture, innovative development model, the cluster approach, organizational forms of business, state and regional innovation policy

Актуальність проблеми. Розбудова конкурентоспроможного, стабільного й прогнозованого у тенденціях розвитку сільського господарства стає можливою лише за умови його переходу на інноваційний шлях розвитку. Інноваційну складову соціально-економічного розвитку сільських територій розглядають як один з основних пріоритетів аграрної та регіональної політики держави, бо запровадження інновацій у сільській економіці ототожнюється вітчизняною науковою думкою з пошуком нових підходів до розуміння змісту, форм і методів організації аграрного виробництва та пов'язаних із ним секторів регіональних господарських комплексів.

Сільське господарство України виступає однією з провідних галузей національної економіки, яка, незважаючи на світову фінансово-економічну кризу, останніми роками демонструє певний приріст валового виробництва продукції. Проте на сьогодні вкрай гостро стоїть питання переведення названого сектору економіки на інноваційну модель розвитку, перетворення її на одну з основних бюджетоутворюючих галузей.

Проблемним є інноваційне насичення галузі та підвищення її конкурентоспроможності. Підприємства сільського господарства у впровадженні інновацій значно залежать від інноваційної динаміки економіки в цілому. Їх розвиток на інноваційній основі стримується

багатьма чинниками, серед яких українські науковці виділяють такі, як: низький рівень показників соціально-економічного розвитку, інфляційні процеси, дефіцит держбюджету; відсутність передумов для активізації інноваційної діяльності на макроекономічному рівні; недосконалість економіко-правової бази регулювання інноваційно-інвестиційних процесів; нерозвиненість ринку об'єктів інтелектуальної власності та інноваційної інфраструктури; високий рівень корупції; відсутність необхідної техніки для реалізації новітніх технологій; низький рівень проінформованості про новітню техніку та технології; неефективне використання об'єктів інтелектуальної власності; відсутність достатньої кількості власних і зовнішніх джерел фінансування інноваційних проектів; слабка інвестиційна підтримка використання науково-технологічних надбань та інноваційних проектів; нестабільність аграрного бізнес-середовища; низький рівень прибутковості, а в більшості і збитковості сільськогосподарських підприємств; низький рівень підготовки менеджерів у сфері управління інноваційними процесами; супротив керівників різних рівнів змінам та впровадженню інноваційних проектів; відсутність інноваційної культури у сільськогосподарських робітників.

Ось чому вивчення проблеми забезпечення шляхів ефективного інноваційного розвитку сільського господарства України має не лише важливе теоретичне й практичне значення, а й значну актуальність

Аналіз останніх наукових досліджень. Грунтовним дослідженням різних аспектів інноваційного розвитку сільськогосподарських структур присвячені праці таких вітчизняних вчених, як О. Амоша, Ю. Бажал, К. Волощук, І. Вінниченко, П. Гайдуцького, В. Геєця, В. Довженка, П. Саблука та ін. Окремі правові питання формування інноваційної моделі розвитку сільського господарства України стали об'єктом дослідження багатьох українських юристів-науковців, зокрема, В. Єрмоленка, І. Колганової, О. Погрібного, В. Семчика, В. Уркевича та ін. Проблемам державного регулювання, матеріального, фінансового, інформаційного забезпечення інноваційної діяльності й розвитку інноваційного підприємництва в агропромисловому виробництві приділяли увагу В. Андрійчук, М. Зубець, М. Кісіль, М. Корецький, М. Крупка, Г. Підлисецький, В. Юрчишин та ін.

Разом з тим, існує ряд питань, які потребують додаткового вивчення, зокрема щодо можливостей формування інноваційної моделі розвитку сільського господарства в Україні.

Метою роботи є виявлення шляхів і перспектив розвитку інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки країни.

Викладення основного матеріалу дослідження. У сучасному світі сільське господарство розглядається як один із провідних факторів економічного і соціального розвитку. Від стану справ у сільському господарстві залежить і подолання бідності і енергетичної залежності в умовах обмеженості перш за все ресурсів нафти. За оцінками Світового банку, зростання ВВП, обумовлене зростанням сільського господарства, щонайменше удвічі ефективніше сприяє скороченню бідності, ніж зростання ВВП, отримане за рахунок інших галузей.

Ресурсний сільськогосподарський потенціал України є значним. Країна володіє 9% світових запасів чорноземів. Площа угідь, придатних для виробництва високоякісної сільськогосподарської продукції, сягає майже 37 млн. гектарів. В Україні в аграрній галузі зайнято 18% всього працездатного населення країни, функціонує майже 56,5 тисяч господарюючих суб'єктів, створюється 18% ВВП та майже 9% валової доданої вартості.

Сільськогосподарські підприємства України виробляють 44,9% валової продукції сільського господарства, у структурі якої 45,1% займає продукція рослинництва і 44,7% продукції тваринництва. Виробництво сільськогосподарської продукції є джерелом доходів для понад 60% працездатного сільського населення. Якщо врахувати зайнятість у галузях, пов'язаних із сільським господарством, то питома вага сукупної зайнятості зростає майже до 40% від усього економічно активного населення країни.

Україна традиційно розглядається як потужний сільськогосподарський виробник із значним експортним потенціалом з високою якістю багатьох сільськогосподарських культур. За основними показниками урожайності та продуктивності природно-ресурсний потенціал країни у порівнянні з іншими країнами, які майже вичерпали власні ресурси, є досить високий, але він використовується неефективно [1, с.49].

Інноваційний розвиток сільських територій та підвищення їх конкурентоспроможності на сучасній технологічній основі вимагають

пошуку нових підходів до організації всієї системи соціально-економічних відносин на селі. В першу чергу це стосується аграрного сектору регіональної економіки, який має власний інноваційний потенціал.

Регіональний потенціал інноваційного розвитку сільського господарства має ґрунтуватися на таких важливих компонентах, як: ресурсне забезпечення аграрного сектору (земельні, водні та інші ресурси), яке визначає інвестиційну привабливість інноваційних проектів у сільському господарстві регіону; рівень розвитку інфраструктури (виробничої, соціальної, інженерної, комунікаційної, інноваційної тощо), який впливає на ефективність комерціалізації інновацій в аграрному секторі регіональної економіки; якість людського капіталу – основного генератора інновацій та рушійної сили інноваційних процесів у сільському господарстві регіону.

До ключових показників інноваційного потенціалу сільських територій слід також віднести здатність сільської економіки забезпечувати: наявність сучасних агротехнологій в аграрному секторі регіону, а також обсяги виробництва інноваційної сільськогосподарської продукції на регіональному рівні; кількість реалізованих інноваційно-інвестиційних проектів у сільському господарстві регіону, а також обсяг вкладених у них фінансових ресурсів з різних джерел; наявність об'єктів інноваційної інфраструктури, орієнтованих на інноваційний розвиток аграрного сектору регіону, зокрема, аграрних кластерів, агротехнопарків, агроіндустріальних парків, бізнес-інкубаторів у сільській місцевості тощо [2, с. 46-47].

Саме ці структури аграрного бізнесу, завдяки достатнім фінансовим можливостям, перш за все залученню капіталу з інших галузей, системно впроваджують передові інноваційні розробки. Так в Україні у 2011 році створенням і використанням високих технологій та об'єктів права інтелектуальної власності, а також використанням раціоналізаторських пропозицій займалися 2124 підприємств і організацій, більшість яких – промислові підприємства. Високі технології у 2011 році створювали 172 сільськогосподарські підприємства, що на 11,7% більше, ніж у 2010 році. Майже третина цих підприємств зосереджена у Київській, 9,9% - у Дніпропетровській, 8,1% - Харківській, 4,7% - Миколаївській областях. У розрізі видів економічної діяльності 42,4% - це організації, що займалися дослідженнями і розробками, 27,9% - підприємства переробної промисловості, 19,8% - установи вищої освіти.

Найбільша кількість організацій, які створюють високі технології в Україні знаходиться у Дніпропетровській (17), Харківській (14), Миколаївській (8), Запорізькій (7) та інших областях. Найбільша кількість винаходів створюється у переробній промисловості (45%), а найменша в сільському господарстві, мисливстві та лісовому господарстві [3].

Важливим та перспективним напрямом у контексті організаційних інновацій на сільських територіях є формування кластерів. Кластерний підхід до розвитку сільських територій хоч і не має прямого впливу на диверсифікацію їх господарських комплексів, але призводить до активізації економічної діяльності та інвестиційних процесів в сільському господарстві на інноваційній основі, що забезпечує широкі фінансові можливості для сільських мешканців і сприяє виникненню попиту на нові товари та локальні послуги, надання яких може здійснюватися новими суб'єктами господарювання на основі диверсифікації місцевої економіки.

На думку вітчизняних експертів кластерна політика в Україні має базуватися на принципі зустрічних потоків. З одного боку, необхідно забезпечити державну підтримку формування національних інноваційних кластерів, зокрема в аграрному секторі економіки, продукція яких конкурентоспроможна на світових ринках, а з іншого, на регіональному рівні необхідно створити умови для підтримки ініціатив підприємств та їх асоціацій щодо створення кластерних об'єднань у пріоритетних галузях економіки регіонів [4, с.130-131].

В сучасних умовах в Україні практично кожен регіон робить певні кроки по впровадженню кластерних ініціатив щодо формування сільськогосподарських кластерів. У Закарпатті вже давно сформувався кластер бджільництва. В Карпатах давно вже працюють над покращенням лісного господарства, деревообробкою, виробництвом меблів та продукції з деревини. Дніпропетровськ до 2020 р. прагне стати одним із провідних центрів агропромислового комплексу України. До числа діючих аграрних кластерів Запорізької області відносять кластер сільгоспмашинобудування «АгроБУМ», перший в Україні Медовий кластер «Бджола не знає кордонів», агрохарчовий кластер «Купуй Запорізьке» [5, с.25-26].

Важливу роль в активізації інноваційної діяльності в аграрному виробництві на основі кластерного підходу відіграють нові організаційні форми підприємництва (технопарки, бізнес-інкубатори, маркетингово-аналітичні центри, дорадчі служби і венчурні фірми), які допомагають вирішувати проблеми інноваційного розвитку галузі і створювати нові форми управління циклом «наука-технологія-виробництво» на принципах інтеграції та кооперації. Така форма науково-технічного співробітництва агропромислового виробництва і академічно-вузівського сектору дозволяє комплексно вирішувати цілий ряд проблем інноваційного характеру у соціальній і економічних сферах та забезпечує конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції як на європейському, так і на світових ринках.

При створенні інноваційних структур в Україні необхідно враховувати світовий досвід та реальні умови функціонування національної економіки. Так технопарки створюються з метою: інтенсифікації розробок, виробництва і впровадження наукоємної конкурентоспроможної аграрної продукції; координації дій учасників Технопарку, спрямованих на задоволення потреб внутрішнього сільськогосподарського ринку та нарощування експортного потенціалу країни; залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій для вирішення завдань, що стоять перед Технопарком; створення сприятливих умов становлення та розвитку малих і середніх інноваційних підприємств, що працюють в науково-технічному середовищі, в тому числі шляхом організації бізнес-інкубатора в межах Технопарку та іншої діяльності.

Найбільшого поширення в сучасних умовах в сільському господарстві набуває дорадницька діяльність, яка пов'язана із науковим пошуком, проведенням досліджень, експериментів з метою розширення наявних та отримання нових знань у цій важливій сфері людської діяльності з метою впровадження у практику аграрного виробництва нових методів організації праці, нових методів управління, нових науковообґрунтованих проектів, які б відповідали інноваційному напрямку його розвитку. Ця діяльність несе селу нові знання, сучасні технології, ринкові методи господарювання та інформацію, сприяє зменшенню безробіття та активізує інноваційний потенціал сільських громад.

Роль венчурного підприємництва в сільському господарстві, яке являє собою ризикову діяльність у процесі якої створюються і впроваджуються

у аграрне виробництво нові продукти і технології, зводиться не тільки до підвищення науково-технічного рівня цього виробництва, а й до його впливу на динамічність усього агропромислового комплексу України. Саме ці інноваційні організаційні структури сільськогосподарського підприємництва є важливим інструментом формування нової аграрної економіки в країні і суспільного добробуту європейського рівня українського населення [6, с.229-231].

Відповідно до Стратегії розвитку сільського господарства України на період до 2020 року для підвищення конкурентоспроможності підприємств і господарств аграрного бізнесу та продуктивності господарств населення на засадах інноваційних кластерних форм регіонального співробітництва необхідно: здійснити організаційні заходи щодо формування та розгортання діяльності в регіонах конкурентоспроможних територіально-виробничих інноваційних кластерів з замкнутим циклом великотоварного виробництва і оптової реалізації сільськогосподарської продукції відповідно до особливостей сільських територій; опрацювати місцеві, регіональні та загальнодержавну стратегії розвитку інноваційних кластерних форм регіонального співробітництва з урахуванням земельних, природно-економічних і просторових переваг сільських територій; здійснити організаційні заходи щодо формування та розгортання діяльності інноваційних кластерів-науково-виробничих об'єднань з виробництва та постачання сільськогосподарським товаровиробникам і сільському населенню наукоємних товарів: високоякісного насіння, високопродуктивної худоби, інноваційних технологій тощо; законодавчо унормувати діяльність організаційно-управлінських структур забезпечення розвитку інноваційного агропромислового виробництва на засадах інтеграції та кластерних форм регіонального співробітництва [7, с.88-89].

Перспективи інноваційного розвитку сільських територій регіону тісно пов'язані зі становленням багатофункціональної сільської економіки, пріоритетними напрямками становлення якої можуть стати агротуризм і рекреаційна сфера, харчопереробна і деревообробна галузі, легка промисловість, сфера обслуговування, транспортна логістика, а також виробництво будівельних матеріалів. Завданнями такої економіки можуть стати органічне землеробство і тваринництво, які забезпечують населення екологічно чистою сільськогосподарською продукцією,

розвиток «зеленої» економіки, застосування інноваційних засобів захисту рослин і технологій обробки ґрунту, використання сучасних технічних засобів у сільській місцевості.

Серед пріоритетних видів несільськогосподарської діяльності особливе місце займає туристично-рекреаційна сфера. Насамперед це стосується історико-архітектурного, паломницького, екстремального, гірськолижного, велосипедного, а також зеленого туризму, включаючи рибальство і мисливство.

Використання зеленого туризму як засобу інноваційного розвитку сільських територій свого часу активно використовували різні країни Західної Європи. Головною метою організаторів зеленого туризму була підтримка освоєння депресивних територій засобами туризму через зміну виробничих функцій поселень, підвищення їх прибутків, систему розселення та закріплення населення у віддалених від великих міст і агломерацій регіонах. Сільський туризм став важливим чинником інноваційного розвитку та економічного зростання окремих регіонів і територій (наприклад, у Греції він став одним із головних секторів економіки і створював 8% ВВП країни).

Зелений туризм набув достатнього поширення і в Україні, зокрема, на Закарпатті, Львівщині, Івано-Франківщині. Він представлений переважно малими та сімейними підприємствами і сприяє вирішенню проблеми безробіття в регіоні, особливо серед сільської молоді, відновленню демографічного потенціалу сіл депресивних регіонів України [8].

Окремі програми щодо розвитку цього виду туристичної діяльності розробляються і в інших регіонах країни. Так на території Запорізької області зараз функціонує 31 садиба сільського зеленого туризму. Більше всього їх у Бердянському районі – 18, Запорізькому – 4, Мелітопольському – 2, а також по одній садибі у Вільнянському, Куйбишевському, Новомиколаєвському, Оріхівському, Приазовському, Чернігівському та Акимівському районах. Створення сільських зелених садиб – перспективна галузь для Запорізького краю. В області багато природних (299 територій і об'єктів природно-заповідного фонду; 181 заказник, 95 пам'яток природи, 3 заповідних урочища, 20 парків - пам'яток садово-паркового містечтва) та історичних (Національний заповідник «Хортиця» у м.Запоріжжі, державний історико-археологічний заповідник «Кам'яна могила» у Мелітопольському районі, історико-архітектурний музей-

заповідник «Садиба Попова» у пмт Василівка та ін.) об'єктів, поблизу яких можна та необхідно створювати такі комплекси.

З метою активізації туристичної діяльності на сільських територіях України та спрямування її в інноваційне русло необхідно: забезпечити вивчення закордонного досвіду щодо розвитку різноманітних видів зеленого туризму, ознайомлення зацікавлених підприємців і мешканців сільських територій з особливостями започаткування та ведення агротуризму у сусідніх країнах ЄС; активізувати просування туристичних можливостей регіонів країни на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях; здійснювати цілеспрямовану діяльність з відновлення, збереження та культивування місцевих традицій і звичаїв з метою реалізації конкурентних переваг агротуризму в регіонах; сприяти участі представників агротуристичного бізнесу регіону в міжнародних, національних та регіональних виставках і ярмарках.

Важливу роль в інноваційному розвитку сільського господарства України може відіграти запровадження організаційних механізмів покращення підприємницького середовища у даній галузі економіки, підвищення ділової активності сільського населення шляхом розвитку інфраструктури підтримки підприємництва, створення інституцій з надання інформаційно-консультативних послуг (консалтингових та аудиторських фірм, лізингових і бізнес-центрів, небанківських фінансово-кредитних установ, інвестиційних та інноваційних фондів). Важливим є і спрямування спільних зусиль органів влади і громадських об'єднань молодих підприємців на створення нових робочих місць для сільської молоді, розвиток інституційної та інформаційної підтримки молодіжного підприємництва, освітню та соціально-психологічну підтримку цієї молоді, навчання незайнятого населення основам підприємницької діяльності, організацію підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу підприємницьких структур.

Цільовими орієнтирами державної політики розвитку підприємництва та скерування його бізнес-ініціатив на реалізацію інноваційних проектів розвитку сільської економіки в різних регіонах України мають стати: збільшення кількості діючих суб'єктів підприємництва, підвищення рівня ділової активності, стимулювання розвитку та поширення місцевих підприємницьких ініціатив серед сільських жителів; покращення ресурсного та матеріально-технічного забезпечення суб'єктів бізнесу та

підвищення рівня ефективності їх фінансово-господарської діяльності; розвиток інституційного забезпечення, підвищення рівня інвестиційної привабливості сільських територій, розбудова соціально-економічної та інноваційної інфраструктури сільських територій; активізація практик організації інтеграційних та кооперативних процесів між суб'єктами підприємництва різних секторів економіки та видів економічної діяльності; формування та розвиток лідерських ініціатив серед сільського населення, організаційно-професійних навичок ведення інноваційної господарської діяльності.

В межах державної регіональної політики створення сприятливого середовища для розвитку підприємництва і реалізації інноваційних бізнес-проектів його суб'єктів на сільських територіях доцільно було б реалізувати наступні заходи: ініціювати розробку і реалізацію регіональних програм розвитку малого і середнього підприємництва на сільських територіях з конкретними заходами інноваційно-інвестиційного характеру (підтримка кластерних ініціатив, створення нових підприємств, започаткування нових напрямів чи видів діяльності, реалізація інвестиційно-інноваційних проектів) із активним залученням до їх розробок представників бізнесу, проведенням слухань та обговорень, у тому числі в регіональних та місцевих засобах масової інформації; підвищити ефективність державного планування і програмування розвитку малого бізнесу в регіонах шляхом переходу до проектно-грантової форми фінансування інноваційних заходів шляхом формування мережі інституцій та програм фінансово-кредитного сприяння інноваційним проектам, залучення страхової сфери до зниження рівня ризику та забезпечення фінансування інноваційних підприємств, створення мережі муніципальних бізнес-інкубаторів і венчурних фондів, покращення інституційно-правового забезпечення розширення можливостей малих і середніх підприємств до реалізації інвестиційних проектів і інноваційних програм [2, с.139-140].

Враховуючи вищезазначене, розвиток малого і середнього підприємництва у національному сільському господарстві на інноваційній основі має відбуватися за такими напрямками: зниження питомої ваги традиційних факторів виробництва (землі, праці, капіталу) та збільшення інтелектуального капіталу (інформації, інновації, людського капіталу, технології); формування інформаційної інфраструктури (інформаційно-

комунікаційних технологій); формування гнучких інноваційних моделей організації та рівнів управління інноваційною діяльністю на селі, які ефективно пристосовуються до ринкових змін; налагодження зв'язків з науково-освітніми закладами сільськогосподарського виробництва щодо створення та практичного впровадження інноваційних бізнес-проектів; формування інноваційного потенціалу розвитку сільських територій на основі інноваційної діяльності, інформаційної бази, нового знання і досвіду персоналу; використання інноваційного потенціалу для оновлення факторів виробництва та їх поєднання у процесі створення інноваційного продукту; систематичне навчання управлінського персоналу та провідних спеціалістів і працівників.

При цьому, особливу увагу підприємцям слід приділяти пріоритетним напрямкам підвищення конкурентоспроможності вітчизняного сільського господарства, зокрема, оновленню асортименту продукції, оновленню техніко-технологічної бази, підвищенню ефективності використання природно-сировинних ресурсів, відповідного кадрового потенціалу (кваліфікації, творчої активності), оновленню форм і методів управління, створенню ефективної мотиваційної систем.

З метою удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення розвитку сільського господарства та своєчасного ухвалення інноваційних рішень на всіх рівнях управління розвитком аграрного сектору національної економіки необхідно створити як на державному, так і на регіональному та місцевому рівнях ефективну систему формування, обробки та передачі обліково-аналітичної інформації, відновити систему інформаційно-консультативного та аудиторського супроводження суб'єктів господарювання, запровадити відомчу статистику для збору інформації про діяльність нових форм господарювання на селі, стимулювати суб'єкти господарювання до використання на практиці сучасних засобів передачі та обробки інформації, в тому числі шляхом розвитку відповідних мереж.

З метою створення умов для інноваційного розвитку сільського господарства в Україні шляхом виховання та відповідної інформаційної політики у мешканців сіл потрібно формувати певні риси інноваційної ментальності, до яких варто віднести: позитивне ставлення до нововведень; відкритість до змін; прагнення до активної участі у

виробничо-господарських процесах та їх оптимізації; креативність, творчість, нестандартність розв'язку проблем; перспективність бачення.

Таким чином, для максимальної реалізації і подальшого нарощування потенціалу інноваційного розвитку сільських територій України на загальнодержавному та регіональному рівнях необхідно впроваджувати низку заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування ринкових інститутів, удосконалення інфраструктури сільських територій, посилення зв'язків і взаємовигідного співробітництва між вітчизняною аграрною наукою та сільськогосподарськими виробниками.

Висновок. Для інноваційного забезпечення розвитку сільського господарства в Україні необхідно сформуванню національну інноваційну модель його функціонування на основі використання новітніх досягнень науки і техніки шляхом: удосконалення нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності в країні; стимулювання розвитку інноваційної інфраструктури; модернізації агропромислового виробництва на основі технологічних інновацій; створення конкурентоспроможного сектору інноваційних досліджень і розробок; розвитку кадрового потенціалу інноваційної діяльності; диверсифікації джерел і механізмів фінансування інноваційного процесу; формування сприятливого інституційного середовища для розбудови сучасного ринкового інноваційного сільського господарства; підвищення соціальної мотивації щодо творчої активності сільського населення в сфері інноваційної діяльності; підтримки і розвитку малого і середнього підприємництва на селі; забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного агропромислового виробництва на внутрішньодержавному, регіональному та міжнародному рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лункіна Т.І. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в сільському господарстві. / Т.І. Лункіна // Інноваційна економіка. - № 351. – 2012. – С.49-52.
2. Стратегічні пріоритети та механізми інноваційного розвитку сільських територій західного регіону України: монографія / За ред. д.е.н. В.В. Борщевського, д.е.н. Т.Т. Васильціва – Львів: Аверс, 2014. – 176 с.
3. Створення та використання високих технологій та об'єктів права інтелектуальної власності на підприємствах України у 2011 році. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mk.ukrstat.gov.ua>.

4. Демченко В.В. Актуальні завдання інституційного забезпечення впровадження кластерних підходів в Україні / В.В. Демченко // Збірник наукових праць ЛНТУ. – Економічні науки. – Серія «Економічна теорія та економічна історія». – Випуск 7 (28). – Ч.1. – Луцьк: Вид-во ЛНТУ, 2010. – С.130-143.
5. Тищенко О.П. Кластерний підхід до управління регіональним економічним розвитком і перспективи його впровадження в Україні. / О.П. Тищенко // Бізнес-інформ. - №2. – 2013. – С. 25 – 30.
6. Смоленюк Р.П. Розвиток інноваційного підприємництва при реструктуризації сільського господарства / Р.П. Смоленюк // Інноваційна економіка. – № 2 (51). – 2014. – С.225-237.
7. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 р. / За ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.
8. Куценко В.І. Розвиток сільського туризму в контексті реалізації моделі «Зелене зростання». [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/kucenko4.htm